

Govor visokog predstavnika Paddyja Ashdowna na konferenciji za medije OHR-a o odluci o Privrednoj banci Srpsko Sarajevo

Dobro jutro,

Dame i gospodo, sazvaao sam ovu konferenciju za novinare danas kako bih objavio odluku o budućnosti Privredne banke Srpsko Sarajevo, za koju sam smatrao da ju je neophodno donijeti.

Nakon pažljivog razmatranja nevoljko sam zaključio da trebam prihvatiti preporuku privremene upraviteljice Banke i guvernera Centralne banke da odmah povučem dozvolu za rad PBSS. Odluka i popratni dopis će biti dostupni javnosti vjerovatno sutra ujutro, a možete je naći na web stranici OHR-a.

Dopustite da, prije nego što objasnim razloge za to, jasno kažem da se OHR nerado umiješao u ovaj problem. Strogo uzevši, to nije naš posao u ovom trenutku. Znao sam da je moja politika takva da, kada stvorimo institucije BiH, tim institucijama BiH puštamo da rade svoj posao, a na da mi radimo umjesto njih, ali u ovom slučaju nisam imao drugu mogućnost nego da uradim posao koji je trebala uraditi Agencija za bankarstvo RS.

Ovo nije kritika Agencija za bankarstvo RS; to je jako efikasna organizacija, smiona i hrabra, sa dobrim vođstvom, ali je pretrpjela nevjerovatna zastrašivanja i prijetnje, što ih je jednostavno spriječilo da urade posao koji smo mi morali uraditi. Privremeni upravitelj imenovan od Agencije za bankarstvo RS koji bi se ovim pitanjem od početka trebao baviti, i koji se zaista njime i bavio, je i sâm napadnut,

pretučen i završio je u bolnici. Direktno se prijetilo njegovoj porodici i djeci, a bilo je i prijetnji (vama ostavljam da procijenite odakle su došle) i ostalim zaposlenima u Agenciji za bankarstvo RS.

Stoga nismo imali drugu mogućnost nego da se uhvatimo ukoštac s ovim problemom i radimo na njemu. Ovo je jedna lekcija, i to lekcija za koju želim da se vidi na ovom pojedinačnom i doista skandaloznom slučaju, a ona glasi: Mi iz međunarodne zajednice smo odlučni da učinimo sve što je potrebno u partnerstvu sa vlastima BiH ako one to zatraže, kako bi korumpirane snage u ovoj zemlji doveli pred lice pravde. U ovom slučaju to se odnosi na način koji sam upravo opisao, a odnosi se i na druge slučajeve u kojima npr. strane sudije pomažu lokalnim vlastima da se procesuiraju slučajevi korupcije na visokom nivou jer za sada (i ovo nije nikakva kritika), same institucije BiH su suviše krhke da bi to učinile.

A sada o samoj odluci.

Moja odluka se temelji na mojoj zakonskoj obavezi da učinim ono što je najbolje za štetište, i ono što je neophodno da bi se osiguralo poštivanje Zakona o bankama, te da bi se očuvala cjelovitost bankarskog sistema na pravi način.

Bankarski sistem BiH je jedno od najuspješnijih dostignuća i neću dopustiti da bude izložen opasnostima.

Kao što znate, u petak je privremena upraviteljica proglasila Banku nesolventnom.

Ona nije imala alternativu.

Obaveze Privredne banke Srpsko Sarajevo su već mjesecima, možda čak i godinama, mnogo veće od njene imovine. 90% bančinih kredita nije osigurano, ili je osigurano kolateralom koja ima malu ili nikakvu tržišnu vrijednost. Što duže banka nastavlja s radom, više će se odlivati sredstava koja se trebaju koristiti za servisiranje operativnih troškova, a

štediša će dobijati manje svoga novca.

Tokom dugog perioda ova banka nije uspjela ispoštovati odredbe Zakona o bankama koje propisuju iznos minimalnog kapitala. Veliki naponi da se banka proda su nažalost propali i nema realnih šansi da uspiju.

Stoga, ako ne djelujem sada, novac koje bi štediša mogli zadržati i novac koji su uložili će se odliti, pa je bitno da ih zaštitim.

U protekle tri godine Privredna banka je bila tek nešto više od slabo prikrivenog mehanizma putem kojeg su direktor g. Momo Mandić i njegovi suradnici skretali javna redstva u vlastite džepove. To su činili barem uz saučesništvo, a možda i uz aktivnu pomoć nekih iz Vlade RS i Skupštine opštine Bijeljina.

Uprava i doničari su u velikoj mjeri loše upravljali Bankom na štetu štediša i klijenata. Prekršili su brojne propise Agencije za bankarstvo RS, kao i Zakon o bankarstvu.

Kao direktor, Momčilo Mandić je iskoristio ovu banku kako bi ostvario korist za sebe i za posebne interesne grupe uključujući mnoge od njemu bliskih političkih interesnih grupa. Često se hvalio da će ga ova banka učiniti – i citiram – «jednim od najbogatijih ljudi u Bosni i Hercegovini». Novac štediša je usmjeravao u svoja privatna preduzeća i fiktivna preduzeća koja su isto tako bila u njegovom vlasništvu.

Ova zloupotreba je napravljena u takvoj mjeri da sada ne postoji realna šansa za ponovni rad banke.

Dozvolite me da vam dam ilustraciju kako je gospodin Mandić upravljao novcem ove Banke:

U decembru 2002. god. i januaru 2003. god., Privredna banka je potrošila pola miliona KM kako bi kupila deset automobila za članove porodice gospodina Mandića, njegove političke saradnike i preduzeća. Gospodin Mandić je lično preuzeo

najskuplji automobil, novi Audi A8, sa cijenom od nešto više od 200.000, 00 KM.

U julu mjesecu ove godine, Manco, preduzeće gospodina Mandića, je prodalo tri benzinske pumpe koje su se koristile da se obezbijede bankovni zajmovi PBSS. Ne znam šta se desilo sa tim novcem. Trebao je iskoristiti tu dobit da otplati svoje zajmove kako bi štediše i njegovi uposlenici mogli biti isplaćeni. On to nije uradio.

Ukratko rečeno, gospodin Mandić i njegovi saradnici u i izvan sfere politike, su učinili sve što su mogli da uzmu imovinu banke te da ne isplate niti štediše niti uposlenike banke. Nadalje ću ispitati kako bih ustanovio u kojoj su mjeri oni u vladajućim strankama RS i u Općinskom sudu u Bijeljini iskoristili javna sredstva, bez propisne brige i pažnje, kako bi poduprli banku gospodina Mandića. Također su postojale transakcije koje pokreću zabrinutost da su neka sredstva možda došla u ruke ratnih zločinaca. To bismo nadalje trebali istražiti. Pored bilo kojih daljnjih koraka koje mogu poduzeti, detalji ovih i drugih transakcija bit će upućeni tužiocu RS na razmatranje.

Ono što je jasno jeste činjenica da su ministarstva i fondovi Vlade nastavili deponirati javna sredstva u Privrednu banku čak i nakon što je bilo jasno da je banka u potpunosti nesolventna.

Rutinska provjera provedena od strane Agencije za bankarstvo RS u 2001.god. je pokazala da je banka jasno nesolventna. Manje od godinu dana kasnije, Agencija za bankarstvo je ustanovila daljnje prekršaje po osnovu zajmova.

Pa ipak, godinu dana nakon toga, u aprilu 2003. god., Ministarstvo finansija RS je prebacilo 1 milion KM u Privrednu banku iz Centralne banke. Novac čija je namjena bila da se servisira strani dug RS.

Ovakva u velikoj mjeri korumpirana praksa je pogodila one

najugroženije. Nedavni pregled bankovnih računa pokazuje da desetak socijalnih fondova vlade imaju pologe u ovoj banci. Dat ću vam nekoliko primjera:

Stambeni fond RS je deponirao 3,5 miliona KM u banku gospodina Mandića. Ovaj novac je bio namijenjen da se plate subvencije za stambene jedinice za nepriviligirane kategorije stanovništva kao što su ratne udovice, i invalidi. Nažalost, i ova sredstva će uglavnom biti izgubljena, što će samo uvećati teškoće onih najugroženijih, koji bi imali koristi od tih sredstava.

Grad Bijeljina je deponirao 2,2 miliona KM u banku – a to je jednako cjelokupnom gradskom budžetu za 2003. god. I taj novac će, u velikoj mjeri biti, izgubljen. Cijenu će platiti, ne naravno gospodin Mandić i njegovi korumpirani prijatelji, već svaki građanin u Bijeljini koji sada neće dobiti usluge koje bi inače imali pravo dobiti.

I ima još primjera. Fond za zapošljavanje je držao 800.000,00 KM.

Sirotište u Bijeljini je deponiralo nešto više od 150.000,00 KM.

Opseg cinizma, zanemarivanja javne dužnosti, i korupcije u nekima od ovih transakcija, je jednostavno rečeno, nevjerovatan. I, ponovno, obični građani, štediše i oni najugroženiji su oni koji će platiti cijenu.

Iskreno, iz srca, suosjećam naročito sa njima, a još više sa približno 150 uposlenika koji će, sa žaljenjem konstatiram, izgubiti svoja radna mjesta zbog neodgovarajućeg ponašanja gospodina Mandića.

I još nešto na kraju. Mislim da sada konačno počinjemo da se obračunavamo sa korumpiranim strukturama visokog nivoa koje su suviše dugo držale ovu zemlju taocem, uništavale njenu budućnost, i krale od svojih građana. Današnje mjere su dio

tog procesa. One neće stati sve dok ovaj posao ne bude
okončan.